



SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!



ŽALGIRIS

Lietuvos naikinimas nesustos, kol negrįš viltis

Lietuva tuštėja sunkiai įsivaizduojamu greičiu. Labiausiai kenčia maži miesteliai, kaimai - gražiausia ir išskirtiniausia mūsų gimtinės dalis. Kaimų nykimo tempus geriausiai nusako mokinių mažėjimas rajonų ir kaimų mokyklose. Beveik nerasi rajono, kur per pastaruosius metus mokinių nebūtų sumažėję perpus. Liūdniausia, kad ten gyvenantys sako, jog tai dar ne pabaiga, kad išvažiuos ir tie, kurie dar sėdi mokyklos suole. Kas liks iš Lietuvos? Kas atsitiko, kad savo gimtinę apleidžiame? Ar neateis laikas, kai Lietuvos kaimą teks įrašyti į Europos paveldo sąrašus? Pasak Pajevonio (Vilkaviškio r. sav.) ūkininkės, savanoriškai nešančios ir bendruomenės pirmininkės darbų našta, Danutės Želvienės, dėl to ne tik tie, kurie išvažiuoja kalti, atsakomybę turėtų prisiimti tie, kurie pirmieji sėdo prie valstybės vairo ir kurie dabar ją vairuoja.

- Per daugiau nei 25 nepriklausomybės metus Lietuvoje ant rankų pirštų galima suskaičiuoti asmenybes, kuriomis nedvejojant norėtusi sekti. Dažniausiai tai - ne tie, kuriuos rinkome į valdžią. Ar ne baisu, kad patekę į aukščiausius valdžios postus valdininkai išsižada savo pažadų ir elgiasi taip, kaip geriau jiems patiems, ne tautai? - klausėme Danutės ŽELVIENĖS.



- Baisu, bet ką mes, paprasti žmonės, galime padaryti? Tik padėjuti. Jeigu mes turime seniūnijoje arba bendruomenėje pinigų, tegul ir nedidelį kiekį, ar mes būdami jų vadovai drįstume leisti pinigų klejonėms žinodami, kad jos neduos realios naudos. Arba susisodinti į stabilų uždarbį garantuojančias kėdes sau artimus žmones. Arba imti ir reikalauti kyšių. Žmonės tai mato, piktinasi, bet padaryti nieko negali. Visi žino, kad juos išrinko žmonėms tarnauti, spręsti jų gyvenimus, o ne žiūrėti, kaip patiems prasigysventi. Tai matydami paprasti žmonės sutrikę, nežino, nei ką galvoti, nei ką daryti, nei ką į valdžią rinkti, kad jie atstovautų paprastam žmogui, priremtų tuos, kurie jį melžia. Dingsta bet koks noras dėti pastangas. Paaiškinsiu vietiniu pavyzdžiu. Mūsų kaime jauna pora laikė du buliukus, augino juos gal pusantrų metų tikėdamiesi užsidirbti. Net pasigėrėjau, kad jauni, o kažko kabinasi. Pagaliau nusprendė jie tuos savo gyvulius parduoti. Pardavėjas pasiūlė

mažiausią kainą, kokią tik galėjo. Iš pradžių ta šeima nesutiko, bet kur dings. Atrodytų, supirkėjų yra, bet jie visi panašūs. „Nenorit - neparduokit, atsivešim iš Latvijos, iš kitur“, - gąsdina. Nesitaiksto jie prie pirkėjo, sulaukia, kol anas nebeturi pašarų, ir nuperka vos ne už ačiū. Nusivylę pradedantys ūkininkai sako daugiau gyvulių nebeauginsią. Laimė, kad vyras dar turi mieste darbelį, nereikia eiti maldauti pašalpų. Taip ir neaišku, ar tai suplanuota aukštesnės valdžios, kad šiaudo besigriebiantys kaimiečiai neaugintų gyvulių, ar iš tiesų jiems visai nerūpi, kaip kaimas gyvena. Važiuodama automobiliu po bendruomenės kaimus, dirbdama bendruomenės namuose, savo ūkyje suku galvą, ką reikėtų keisti, kad jauniems žmonėms būtų noro kaime likti, kad jie iš savo vargo galėtų pragyventi, ir vis mintimis atsimušu į sieną: kur jie dirbs? Mokykloje, seniūnijoje, parduotuvėje, medicinos punktuose tos kelios darbo vietos seniai užimtos, ūkininkai įdarbina savo šeimos narius.

- Jeigu valstybė atrastų pinigų pradžiai, ar atsirastų norinčiųjų kurti darbo vietą pirmiausia bent sau, savo šeimai?

- Abejoju. Visi žino, kad praeis mėnuo, ir mokesčius reikės mokėti. O jei verslas tau nesiseks, jei neužkibi, suvoksi, kad nesugebi? Su gabumais mažai kas gimsta. Arba juos perimi iš tėvų, arba pamažu pats išsiugdai. Mokesčių neėmimas kurį laiką ir būtų geriausias paskatinimas užsikabinti. Naudos? Atsakysiu iš savo patirties. Turiu mišrų ūkį - šiek tiek gyvulių, šiek tiek žemės. Jeigu visus galvijus parduočiau, gal ir pajusčiau trumpalaikę naudą. Apie naudą galima kalbėti tik tada, kai augini 20-30 ir daugiau galvijų. Tada gali tikėtis kainos, o po vieną kaišiodamas net nepajunti. Už vidutinio įmitimo karvutę supirkėjai žemdirbiui moka 60 euro centų už kilogramą. Gauni pusantro šimto eurų už karvę, ir būk laimingas. Pieno kainos visai juokingos, girdėjau, kad vasarį dar sumažins. Gerėjimo jokio kaime neįsivaizduoju. Kaip vienas ūkininkas sakė, klausai per žinias, kad ekonomika kyla, kad viskas gerėja, taip ir kyla rankos tą aparatą sudaužyti. Gal valdžiai gyvenimas ir gerėja, tik ne paprastiems kaimo žmonėms. Jeigu centą kitą daugiau uždirbi, jį mokesčiams atiduodi. Nebūtų išmokų, nežinai, kiek Pajevony ūkininkų būtų likę.

- Turbūt tai ir yra viena priežastčių, kad kaimai tapo peršviečiami, žmonių nebeliko. Jeigu jų ir toliau taip mažės, kas tada kaimuose liks?

- Ne vienas kaimas jau išnyko. Ir kiti atokesni išnyks. Neliks žmonių, neliks ir kaimo. Senoliai iškeliaus į kapines, jaunimas išvažinėš. Įsivaizduoju, kad Lietuvos pakraščiai bus kaip Sibiras. Tokie, kaip per filmus rodo, - namai apgriuvę, langai išdauzyti. Aš - vietinė, augusi čia, gimusi, visus pažįstu iki vieno. Eini gatve ir galvoji: ar anksčiau



Kazimiero Linkevičiaus, redakcijos archyvo nuotr.

taip buvo? Dar visai neseniai visi namai žmonių knibždėjo. Eini pagrindine gatve ir skaičiuoji: pirmas namas - du pensininkai gyvena, antrame - girtuoklėlis, dviejuose kituose - jauni žmonės, už jų - pensininkė, kitame vėl girtuoklėlis, tuščias namas, vėl pensininkė. Išvažiusieji bent artimiausiu metu planų grįžti neturi. Iš ko jiems gyventi? Keli žmonės važinėja į darbus rajono centre, bet tai labai mažas procentas, o kiti verčiasi, kaip išmano. Viena kita pensininkė karvutę iš idėjos laiko. O kiek tų karvių galėjo būti? Kiek valdžia pastangų dėjo, kad tik kaimiečius nuo karvių atpratintų? Kai sugriovė kolūkius, žmones atsisakyti karvių viliojo kompensacijomis. Kiek žmogus būtų uždirbęs per metus iš tos karvės, tokio dydžio buvo kompensacija. Ištrupino ją per trejus metus, niekas net nepajuto. Tą programą buvo skirta trihektarininkams. Paskui buvo kita programa, skirta sunaikinti daugiau karvių laikantiems ūkininkams. Vadinosi ji ankstyvo pasitraukimo iš žemdirbystės programa. Man gražu, kai važiuodama per kaimus matau, kaip žmonės karves melžia. Gaila, bet tokie vaizdai greitai taps egzotika.

Iš visų fermų, kiek Pajevonio krašte buvo, išliko tik viena, Vaišviluose, ir tai todėl, kad gyventojų kieme stovėjo. Stebitės, kas būtų tose fermose dirbę? Tie patys, kurie, tapę nebereikalingi, išvažiavo. Mano pačios du sūnūs iš keturių užsienyje dirba. Jeigu jie čia būtų turėję gerus atlyginimus, niekur nebūtų kraustęsi. Teisingai sakoma, Europai nereikėjo mūsų produkcijos, reikėjo tik mūsų rinkos.

Nejaugi Lietuva negalėtų prasimaitinti iš savo rinkos?

- Gal vis dėlto nėra taip blogai, pažiūrėkit, visi apsirengę, automobiliais važinėja...

- Jei lygintume, kaip gyveno žmonės po karo, iš Sibiro grįžę, iš tiesų atrodome bajorai. Beveik kiekvienas turime automobilį, tegu ir vos vos judantį. Jeigu to automobilio neturėtų, prapultų. Kol dar vaikų mokslo metai, atvažiuoja daugiau autobusų į mūsų kaimą, o vasarą tik du kartus per savaitę darbo dienomis užsuka. Kaimas riečiamas į ožio ragą. Pajevony, kaip ir kitose didesnėse gyvenvietėse, naikinami Kredito unijos skyriai. Liks tik rajono centre. Vyresniems žmonėms, kurie neturi kuo nuvažiuoti į centrą, - didelė skriauda, jie labai nusiminę. Pensininkai galėjo susimokėti mokesčius, nusiimti pinigų ar įnešti, jei kiek atlikdavo, dabar turės bankelį atidaryti po čiuziniu. Mokesčius dar gali pašte susimokėti, bet sako, kad ir pašto skyriaus neliks, neapsimoka. Tada jau senukai tikrai liks visai atskirti nuo pasaulio.

- Viena vertus, gyventi kaimuose sunku, bet išgyventi norint

► Neliks žmonių, neliks ir kaimo. Senoliai iškeliaus į kapines, jaunimas išvažinėš

galima. Kodėl mūsų kaimuose tiek daug nuskurdusių, prasi-gėrusių, vargstančių žmonių?

- Vargšas vargšui nelygu. Kad vargšai yra pagyvenę žmonės su savo varganomis pensijomis, galiu suprasti. Galiu suprasti tuos senus, kuriems sumokėjus mokesčius ir nusipirkus vaistų lieka 20 eurų. Bet negaliu pateisinti apyjaunių vyrų, kurie nenori nė piršto pajudinti ir dėl savęs. Jie, matai, vargšai, socialiai remtini, bet jie ir nenori būti kitokie. Pirmai progai pasitaikius savo žemelę pigiai pardavė, žemė jiems - tik našta. Jeigu turi žemės nors hektarą, pašalpos nebegausi. Klausiu, kodėl negali dėl savęs užsiauginti bent vištų? „Iš kur grūdų gausiu?“ - išgirsti. Teiraujosi ūkininkų, ar jie paremtų grūdais, jeigu tas žmogus ateitų padirbėti. „Jokių problemų. Dar ir prie durų atvežčiau“, - pažadėjo viena ūkininkė. Anądien užkalbinau už socialines pašalpas atsiųstus kapines tvarkyti vyrus. Ko nedirbat? „Kiek moka, tiek dirbam“, - atrėžė. Vieną dieną per savaitę reikia atidirbti, kad gautų tą 100 eurų pašalpą, ir tai sunku. Iš ko jie išgyvena, klausiat? Ne iš darbo. Pasienyje yra daugybė landų. Ir tinginystės dar labai daug. Jeigu tik būtų noro, hektarą antrą žemės tikrai kaime rastum. Veisk avis. Tegul ir nelieka didelio pelno, bet vis tiek šiek tiek liks ir pats sotus būsi.

- Nejaugi Lietuvos kaimas pradėjo gyventi pagal patarlę: iš darbo nebūsi bagotas, tik kuprotas?

- Ne visai taip, o todėl, kad žmonės ateities, pavyzdžio nemato. Valdžia turėtų numatyti realią strategiją ir jos naudą aiškinti žmonėms. Dažniau jiems reikėtų atvažiuoti į kaimą, o ne pasirodyti kaip jauniems mėnuliams prieš rinkimus ir atrišti pažadų terbą. Nė vienas iš savęs pragyvenantis žemdirbys nedirba stichiškai, planuoja, kas bus po pusmečio, po metų. Pas mus ant tokios mažos Lietuvos 140 vyrų sėdi ir nesugeba be spalvotų akinių tikrojo vaizdo sudėlioti. Lietuva nėra tik sostinė ir didieji miestai. Lietuva yra kaimai ir kaimeliai, baigiantys išsibėgioti, išmirti. Čia dar gyvena žmonių. Kartais atrodo, kad jie valdžiai nieko nereikiškia. Nesvarbu, bus jie ar išsinuodys alkoholiu, pražus protui aptemus. Nebelieka vilties, nebelieka džiaugsmo, noro padėti kitam. Aš savo namuose esu priglaidusi tris globotinius. Visi seniai pilnamečiai. Gyvename kaip šeimos nariai. Jie man padeda, aš jiems padedu, taip ir gyvename. Realiai vertinant kaimo žmonių gyvenimą, pagerėjimo beveik nematyti. Net ir tie, kurie mokyklos suole dar sėdi, jau galvoja apie išvažiavimą. Jeigu kas sako, kad atveš migrantų į Lietuvos pakraščius, galės dirbti, plėstis, gyvenimą atgaivins. Nieko jie neatgaivins, tik dar labiau sunaikins. Jeigu savi nemato ateities, kokia čia ateitis gali laukti svetimų?

Kalbėjosi Dalia BYČIENĖ

Ar valdysime Lietuvą patys?

Siūloma keisti Europos Parlamento rinkimų sistemą. Einama link unitarinio darinio, kur visiškai nebūtų reikalingos nacionalinės valstybės. Jeigu įsigalėtų tokia rinkimų sistema, tai mes Lietuvoje rinktume ne 11 savo narių, o pagal kažkokį Europos žaliųjų partijos, socialdemokratų, krikdemų ir t.t. sąrašą. Kaip atsiranda tokie siūlymai?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIO-NALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DĖJIMO apskrituojo stalo diskutavo Seimo nariai Povilas URBŠYS ir Povilas GYLYS, Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Egidijus KLUMBYŠ, filosofas Krescencijus STOŠKUS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Mūsų valstybingumas slysta mums kaip smėlis iš rankų?

PURBŠYS: Yra didžiųjų ir mažųjų valstybių interesai. Mes patenkame į tam tikrą valstybių bendrįjį, kurioje dominuoja didžiųjų valstybių interesai. Ir, be abejo, tuomet mažosios valstybės patiria didžiųjų įtaką.

Prisiminkime pačią Europos Sąjungą. Ji kūrėsi kaip ekonominė sąjunga, kad būtų tam tikras saugiklis, apsaugantis Europą nuo pasaulinių karų. Ir vertybinis pagrindas buvo krikščioniškas.

Dabar matome, į ką transformavosi Europos Sąjunga. Į tokį darinį, kur jau, be abejo, nėra krikščioniškų pagrindų. Kuriam daugiau sekuliari bendrija. Ir nuo ekonominio susijungimo motyvo pereinama prie politinio.

Europos Sąjunga tai aiškiai pajuto po konflikto su Ukraina. Tuomet Europos Sąjungos valstybės suprato, kad ekonominė sąjunga negalima be politinių nesėkmių. Ir net tokių, kurios gali perbraižyti Europos žemėlapi ir sukelti karinį konfliktą.

Neatmeskime tai, kas dabar vyksta islamo pasaulyje, atsiradus „Islamo valstybei“. Neatmeskime ten vykstančio, sakytum, trečiojo pasaulinio karo, pabėgėlių problemos. Ir savanaudiško didžiųjų valstybių intereso bet kokia kaina priimti pigią darbo jėgą, pasinaudojant šita krize.

Tie veiksniai suponavo, kad išsiskyrė Europos Sąjungos valstybių interesai. Be abejo, kilo pagunda nepaklusniusius, kurie nenori akiai vykdyti didžiųjų Europos valstybių interesų, pakišti po vienu politiniu kurpaliu.

Neatsitiktinai 2015 m. lapkričio 11 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Europos Sąjungos rinkimų teisės reformos. Preambulėje aiškiai išdėstyta. Kadangi Lisabonos sutartimi buvo pakeisti Europos Parlamento narių igaliojimai, jie nebelaikomi į Bendriją susibūrusių valstybių tautų atstovais. T.y. jie tiesiogiai atstovauja Europos Sąjungos piliečiams.

Jau nebėra taip, kad Lietuvoje išrinktas europarlamentaras visų pirma atstovautų Lietuvos interesams. Toje rezoliucijoje nusprendžiama atlikti rinkimų procedūros reformą iki 2019 m. Tai yra susiję su Europos Sąjungos pilietybės koncepcija.

Turime aiškiai suvokti, kad mes jau esame tokioje politinėje dimensijoje, kur nebėra svarbu bū-



ti savo valstybės piliečių. Mus transformuoja į supervalstybinio darinio kontekstą. Ir tada mes tampame tokie nuasmeninti kaip tauta, kaip savo valstybės piliečiai. Už tą rezoliuciją balsavo P.Auštrevičius, A.Guoga, A.Saudargas, Z.Balčytis, V.Blinkievičiūtė. „Prieš“ balsavo R.Paksas, G.Landsbergis, B.Ropė. Susilaikė VMazuronis. Balsavime nedalyvavo V.Uspaskichas, V.Tomaševskis.



► Aš nesu Europos Sąjungos pilietis, esu Lietuvos Respublikos pilietis

Egidijus KLUMBYŠ
Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

O mes apie tai nediskutuojame. Mes kuriame unitarinį darinį, kai jau balsuojama už europinio masto suverenių politinių galių atsisakymo. Būtent toje rezoliucijoje įteisinta rinkimų reforma, kuri bando sukurti vadinamąją Europos politinių partijų šeimą.

Kuriamas bendras darinys, kuris būtų pritaikytas visiems ir visiems vienodai atstovautų.

Antras dalykas, per komisijos pirmininko rinkimus bandoma įsteigti vieną rinkimų apygardą. Be jokių nacionalinių ypatumų.

Manau, tai yra žingsnis kurti Europos Sąjungoje federacinę valstybę, kur vienaip ar kitaip mažųjų balsai turėtų būti priderinti prie didžiųjų.



G.JAKAVONIS: Bet ar galvojote, kad šitaip toli nueisime? Juk tai atrodė labai pažangūs žingsniai. Manėme, kad Europos Taryboje valstybės turės savo svorį.

PGYLYS: Manau, kad vyksta labai rimti procesai. Blogiausia, kad jie vyksta vogčiomis. Nes keičiama Europos Sąjungos filosofija.

Kas mes šiandien esame? Galime sakyti, kad dar kol kas esame valstybių sąjunga.

Norint Europos Sąjungos mas-tu priimti kokį sprendimą, reikia vėlibalsiškumo. Vadinasi, formaliai Lietuva viena gali blokuoti Europos Vadovų Tarybos sprendimus.

Paprastai taip nėra, iš anksto paderinama. Bet vis tiek tokia formali teisė yra.

mas šitai reformai. Nežinau, kiek bus galima slėpti šį planą.

„Respublika“ apie tai išspausdino, visuomenė, kuri labiau domisi tokiais klausimais, atkreipė dėmesį. Bet juk lapkritį vyko visi tie balsavimai. Lietuvoje jokios diskusijos. Noriu pasakyti, o ką, Graikijos krizės nebėra? Kas apie ją kalba? Apie ją niekas nekalba.

Tie visi dalykai yra. Galbūt baigsis ar kiek bus suvaldyta, kuo labai abejoju, pabėgėlių krizė. Atsiras nauja kokia krizė, ar ekonominė, ar Katalonijos atsiskyrimas, ar dar kokie dalykai.

Europos Sąjungos katilas kunkuliuoja. Ir aš tikrai su dideliu džiaugsmu žiūri į to katilo virimą. Su viltimi, kad jo produktas bus Europos Sąjungos suirimas.

K.STOŠKUS: Griaujami kai kurie mūsų gyvenimo formų įpročiai, kai kurios tradicijos. Tik ma nyčiau, kad ne tik politikos srityje tas procesas vyksta.

Negali Europos Sąjungos valstybės apie tai nekaltėti, nes jos turi reikia susisiekti tos krizės metu. Joms reikia surasti bendrus sprendimus, o negali suvaldyti proceso. Galbūt tie siūlymai bus dar drastiškesni, ko gero, ir radikalesni, kol bandys unitarizuoti.

Tie procesai vyksta spontaniški, racionalizuoti mažai ką pavyksta.

Be juk šitas procesas, kurį kultūros politikai vadina globalizacija, seniai šiuos dalykus yra sutavkęs. Dabar ir mergaitės, ir berniukai su tokiu azartu kalba: aš esu pasaulio pilietis, tas pilietiškas mane kažkaip paukuština. Tik niekas negali atsakyti, koks jo turinys.

► Nacionalinių parlamentų žmonės turi daugiau drąsos nei mūsų europarlamentarai

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

Ar galite įsivaizduoti, kad Olandijos karalius ar Danijos karalienė, ar Švedijos karalius virš savęs turės kažkokį kitą suvereną? Mano nuomone, tai yra beviltiška.

Šitoje situacijoje pirmesnis žingsnis turėtų būti konstitucinių monarchijų panaikinimas Europos Sąjungos valstybėse. Tik tada jau galima kurti unitarinę valstybę.

Kitas dalykas - dėl pilietybės. Aš nesu Europos Sąjungos pilietis, esu Lietuvos Respublikos pilietis. Man bus įdomu, kaip, sakysim, karalienių ir karalių pavaldiniai pasidarys tais Europos Sąjungos pi-

liečiais. Čia atsiranda labai įdomių teisinių aspektų.

Dedamos desperatiškos pastangos kurti unitarinę valstybę. Kita vertus, Europos Sąjungos procesai vis labiau skatina Europos dezintegraciją.

Tai ypač išryškino pabėgėlių perspektyvą, mes solidarizuojamės. Bet šiuo atveju, suprantama, paaukojamas pats pagrindinis tur-tas, dėl ko vyko išsilaisvinimas. Išsilaisvinimas norint išgelbėti tautą.

Kam mums reikalinga valstybė? Mums, lietuviams? Jeigu nėra motyvo, tautos kultūros intereso gynimo? Paskui eina visi kiti klausimai. Tada kyla klausimas, prie ko prisijungti. Mums spręsti proble-mų nereikia. Nes tas problemas spręs kas nors kitas.

Instinktas kratytis atsakomybės išlikęs kaip sovietinių laikų paveldas. Tuose kraštuose, kur yra demokratija, jiems bus sunkiau su tuo susitaikyti. O mums labai lengva. Jeigu įsijungėme į sąjungą, tai kam mums savo rūpesčius kelti kažkokiu būdu, autonomizuotis?

Visi tie rūpesčiai sprendžiami jau ne Vilniuje, o Briuselyje. Partijos keičiasi, bet politikai tebėrąs pagal šitą modelį.

Be kita ko, klausimas dėl migracijos pirmą kartą buvo iškeltas ekologu, o ne politikų. XX a. septintajame dešimtmetyje buvo įkurtas „Romos klubas“. Didelį šurmulį sukėlė.

Pokyčiai vers pirmiausia žmones keltis iš salų, nes užlies salas. Paskui Afrikoje plis dykumos. Ir bėgs tie žmonės? Aišku, bėgs į tuos kraštus, kuriuose yra išgyvenimo galimybės. Ir politikai užgniauzė debatus, galų gale suardė tą klubą.

► Instinktas kratytis atsakomybės išlikęs kaip sovietinių laikų paveldas

Krescencijus STOŠKUS
Filosofas

Kariniai konfliktai - irgi labai gera pamoka. Jie anksčiau, negu norėjo Europa, parodė, kad reikia ryžtingai galvoti apie ateitį. Ir dabar Europa visiškai taip pat užklupta, kaip ir Lietuva. Ji tiek pat nežino, ką daryti.

Ponios A.Merkel strategija krikščioniška, bičiuliška. Bet kokio

mus tik priimtų. Jeigu bėga piliečiai, tai kodėl visai valstybei neprirbėti prie tų, kurie gudresni? Tai bent jau turėtume kažkokį aiškesnį sprendimą.

Štai šita valstybė turi tokią perspektyvą, mes solidarizuojamės. Bet šiuo atveju, suprantama, paaukojamas pats pagrindinis tur-tas, dėl ko vyko išsilaisvinimas. Išsilaisvinimas norint išgelbėti tautą.

Kam mums reikalinga valstybė? Mums, lietuviams? Jeigu nėra motyvo, tautos kultūros intereso gynimo? Paskui eina visi kiti klausimai. Tada kyla klausimas, prie ko prisijungti. Mums spręsti proble-mų nereikia. Nes tas problemas spręs kas nors kitas.

Instinktas kratytis atsakomybės išlikęs kaip sovietinių laikų paveldas. Tuose kraštuose, kur yra demokratija, jiems bus sunkiau su tuo susitaikyti. O mums labai lengva. Jeigu įsijungėme į sąjungą, tai kam mums savo rūpesčius kelti kažkokiu būdu, autonomizuotis?

Visi tie rūpesčiai sprendžiami jau ne Vilniuje, o Briuselyje. Partijos keičiasi, bet politikai tebėrąs pagal šitą modelį.

Be kita ko, klausimas dėl migracijos pirmą kartą buvo iškeltas ekologu, o ne politikų. XX a. septintajame dešimtmetyje buvo įkurtas „Romos klubas“. Didelį šurmulį sukėlė.

Pokyčiai vers pirmiausia žmones keltis iš salų, nes užlies salas. Paskui Afrikoje plis dykumos. Ir bėgs tie žmonės? Aišku, bėgs į tuos kraštus, kuriuose yra išgyvenimo galimybės. Ir politikai užgniauzė debatus, galų gale suardė tą klubą.

► Instinktas kratytis atsakomybės išlikęs kaip sovietinių laikų paveldas

Krescencijus STOŠKUS
Filosofas

Kariniai konfliktai - irgi labai gera pamoka. Jie anksčiau, negu norėjo Europa, parodė, kad reikia ryžtingai galvoti apie ateitį. Ir dabar Europa visiškai taip pat užklupta, kaip ir Lietuva. Ji tiek pat nežino, ką daryti.

Ponios A.Merkel strategija krikščioniška, bičiuliška. Bet kokio

trumparegiškumo reikėjo būti žmogui, vadovaujančiam tokiai dilelei valstybei, kad galėtų taip lengvai paskelbti: važiuokite pas mus, mes priimsime, registracija nereikalinga.

Vokiečiai - protingi žmonės, galų gale sena kultūra. Yra kultūros atrankos kriterijai.

Buvo matyti, kad iš to žaidimo nieko neišeis, bet intencijos juk buvo geros. Vis tiek Europa yra taikos, civilizacijos vėliavnešys.

E.KLUMBYŠ: Du pasauliniai karai - tai Europos.

K.STOŠKUS: Po Antrojo pasaulinio karo pasikeitė tos civilizacijos mentalitetas.

E.KLUMBYŠ: Sakėte, kad čia atseit tarybinis mentalitetas. Bet praėjo 547 metai nuo Liublino unijos. Nuo šios unijos ir prasidėjo atsisakymas, nemokėjimas valdyti savo valstybės. Savo valstybę mes iš esmės valdėme 31 metus. Tai buvo 22 metai tarpukario Lietuvos ir Lietuva iki 2000 metų. 31 metai - tai net nėra vieno žmogaus gyvenimas.

PURBŠYS: Problema, susijusi su politinio suvereniteto praradimu, mūsų valstybėje yra svars-toma vogčiomis. Keli svarstymai vyko Seimo komitetuose.

Vis dėlto yra nedrįstama aiškiai Briuseliui pasakyti „stop“. Kad čia yra mūsų politinės suvereninės galios. Bijoma, kad tai gali atsiliepti finansavimui.

Didesnė dalis Seimo yra susitaikiusi, kad praradome finansinį suverenitetą. Mes atidavėme dalį finansinių galių Europos bankui.

Dėl Europos integravimo. Rusija priešinasi Ukrainai integravimui į Europos Sąjungą, nes iš esmės prieš ją vykdo baudžiamąją karinę akciją. Bet ar Briuselio biu-rokratai ir tos didžiosios valstybės, kurios siekia kraštutinio integravimo, nesukelia įtampos tarp Euro-pos Sąjungos valstybių, kas nadinga tai pačiai Rusijai?

Pažvelgus į istoriją, visada aki-vaizdaus pavojaus, išlikimo aki-vaizdoje išskildavo nacionaliniai interesai. Konkretūs karinės agresijos metu ar lietuvis, ar prancūzas, ar portugalas negins abstraktaus darinio. Jis gins konkrečiai savo žemės gabalą. Jis gins ją kaip lietuvis, kaip ispanas, portugalas.

Nesuprantama, kodėl Europos Parlamento biurokratai bando sukelti tokią įtampą, kuri vienaip ar kitaip suskaldo pačią Europos Sąjungą ir didina nepasitikėjimą.

Netiesa, kad mes, kaip valstybė, visada buvome nuo kažko prieklausomi. Kitaip lietuvių tautos ne-būtų likę. Mes esame lietuviai. Ir atsakome už šitą žemės plotą, kuris sugėrė tiek mūsų protėvių prakaito ir kraujo. Bet šitie žodžiai jau šiandien skamba kaip anachronizmas, tai kaip skambėjimas iš praeitės.



Europa galės būti išgelbėta tik tada, kai kiekvienas bus atsakingas už tą Europą vienodai ir nesistengs paminti kito po padu.

G.JAKAVONIS: Nacionalinių parlamentų žmonės turi daugiau drąsos nei mūsų europarlamentarai, nei pasaulio di-

dieji, kurie Europos Parlamente apskritai nutautėjo. Didžiosios valstybių galvos su niekuo nesiskaito. Ar jie net nemato pavojaus?

PGYLYS: Manau, vienas iš paaiškinimų yra Briuselio naujosios nomenklatūros siekis koncentruoti daugiau galių centre. Tai yra pakankamai natūralu. Kai atsiranda koks nors darinys, atsiranda centras, jis natūraliai nori būti galinės. Ypač kai kyla tam tikri iššūkiai. Migracija yra iššūkis.

Briuselyje gyvenantys ir dirbantys europiečiai girdi pasakymą „ta menkutė Europos Sąjunga“. Viešojo spaudoje parašė „Fuck the EU“ („Velnio Europos Sąjungą“).

Iš tikrųjų Europos Sąjunga nėra tokia kaip Amerika. Ji negali suteikti tiek resursų. Tada kyla noras koncentruoti galią ir būti kažkuo panašiai į galingą Ameriką. Toks noras natūralus. Bet planas nerealistinis. Pritariu, kad nieko iš to nebus.

Anksčiau ar vėliau, tai iškilis į viešumą, kad ir kiek čia žaistume po staltiese.

Seniau, kai dar nebuvo įsibėgėjusi migrantų krizė, neformalioje aplinkoje Belgijoje labai aukštą šios šalies parlamentarai pasakė: „Niekada neįsivaikėme tokio atotrūkio tarp mūsų ir eilinių belgų, kaip šituo klausimu.“ Iš karto susidarė didžiulis atstumas. Žmonės patyrė šoką, o valdžia nežino, ką pasakyti. Laikosi iš viršaus neuleistų arba viso elito mastu priimtų nuostatų ir kartojta: mes humanistai, mes krikščionys, mes turime priimti.

Bet jeigu tas procesas tęsis, tai ne tik unitarinės Europos valstybės nebus. Nebus ir valstybių sąjungos.



Povilas URBŠYS
Seimo narys

► Kilo pagunda nepaklusniusius, kurie nenori akiai vykdyti didžiųjų Europos valstybių interesų, pakišti po vienu politiniu kurpaliu

Skaldys migracijos krizė ir kitos problemos. Jeigu bus elgiamasi taip, kaip dabar, euroskeptizmo banga dar labiau sustiprės. Vadinasi, stiprės tos politinės jėgos, kurios pasisakys už nacionalinio suvereniteto išlaikymą arba net sustiprinimą.

Protu nesuvokiama, kad federacija, nekalbu apie unitarinę valstybę, turi bendrą pinigų sąjungą, bet iš 28-ių šalių narių ją sudaro tik 19-a. Tai, kas čia dabar yra, nėra tikras centrinis biudžetas.

Deja, fiskalinė drausmė yra apynasris tikrai makroekonominėi politikai. Vadinasi, Lietuvoje jau neturime nei monetarinės, nei fiskalinės politikos. Nei per biudžetą, nei per pinigus negalime valdyti makroekonomikos.

Apie tai bus kalbama. Jeigu nekalbėsime mes, kalbės žmonės, kurie jaučia, kad prarandama nacionalinė valstybė.

Kai tauta kažką praranda, ji pradeda ginti. Manau, šitoje situacijoje stiprės savignyos instinktas. Turiu nuojautą, kad tos politinės jėgos, kurios yra labiau protautiškos, gal jau per šiuos rinkimus turės didesnį galimybę, nei buvo per praėjusius rinkimus.

Instinktas lyg ir suprantamas, bet planas nedemokratiškas ir nerealistinis. Ir iš tikrųjų Europos Sąjunga, kaip besielgdama, darosi vis daugiau panaši į Tarybų Sąjungą.

O kaip baigėsi Tarybų Sąjunga? **E.KLUMBYŠ:** Iš esmės Europa yra apimta mirtinos nepagydomos ligos. Apie tai bijo kalbėti.

K.STOŠKUS: Atsiprašau, ar civilizacija?

E.KLUMBYŠ: Ne. Europą turiu omeny plačiąja prasme. Tie namai, kuriuose gyvena europinė civilizacija. Tai yra islamas. Ir islamas iš esmės griaua europinę kultūrą.



Povilas GYLYS
Seimo narys

Prieš 24-25 metus, dar būdamas jaunas politikas, girdėjau, kaip su pasididžiavimu prancūzas kalbėjo apie katalikišką kultūrą su musulmonišku atspalviu. O aš galvoju, *blūdas* kažkoks.

Dabar vis pamatėme, kaip yra iš tikrųjų. Čia tas pats kaip gyvas organizmas. Žmogus funkcionuoja kaip sistema. Ir staiga jam atsiranda vėžys. Tas vėžys iš lėto auga. Klausimas, ar aptiksi vėžį ankstyvoje stadijoje, sugebėsi jį kontroliuoti. Vienas dalykas panaikinti, radikaliai išpjauti, kitas dalykas - jį užšaldyti.

Tas vėžys - islamas, musulmoniškas pasaulis - jau nekontroliuojamas. O organizmas - europinė civilizacija - yra pasmerktas. Ir nematau jokių jėgų, kurios galėtų tai sustabdyti.

► Kilo pagunda nepaklusniusius, kurie nenori akiai vykdyti didžiųjų Europos valstybių interesų, pakišti po vienu politiniu kurpaliu

Povilas URBŠYS
Seimo narys

Pažiūrėkime ištisus Paryžiaus, Briuselio rajonus, nekalbėsime apie Vokietijos miestus. Ten nebėra europinės civilizacijos. Kiek Prancūzijoje mečečių? 3500.

Kokias matome Londone gimstamumo tendencijas? Daugiau kaip pusė naujagimių yra Muhamedai.

Gavome dabar porciją musulmonų - milijoną - į Europą. Ir svarbiausia, kad mes su tokiu pietetu juos priimame. Visi šitie dalykai po 10-15 metų iš esmės susprogdins Europą.

Kaip gydytojas neurochirurgas žinau, kad vienas turkas yra žymus Vokietijos klinikų centro vadovas, neminėsiu pavardžių. Jis atvykęs prieš daug metų ir iš esmės po to formuoja savo turkišką skyrių.

Štie židiniai plinta įvairiais aspektais. Nes aname, musulmoniš-kame, pasaulyje ryšiai yra kur kas galingesni. Klana, giminės ir pavaldumas yra nepalyginami su tais mūsų kladiesiais apie lygias galimybes, interesų konfliktus.

Tiems žmonėms interesų konfliktų nėra. Ir visa tai suponuoją, kad nieko gero negalima laukti.

Pasižiūrėkime didžiąsias valstybes. Tarkim, Rusijoje akivaizdus lyderis yra Vladimiras Putinas. Dabar vyksta rinkimų kampanija

JAV - atsiras koks didesnis ar mažesnis lyderis. Bus įdomu prezidento poste pamatyti Donaldą Trampą (Donald Trump).

Bet Europos Sąjungoje, kur yra didelė politinė sąjunga, 500 milijonų gyventojų, nėra lyderio. Jo ir negali būti. Dėl to, kad Europos Sąjungoje yra užkoduotas visiškai menko biurokratinio žmogaus kaip lyderio iššikimo mechanizmas. Ne-traukia šitie žmonės.

► Kai tauta kažką praranda, ji pradeda ginti. Manau, šitoje situacijoje stiprės savignyos instinktas

Povilas GYLYS
Seimo narys

G.JAKAVONIS: Prancūzai jau dabar įsivedė sienų kontrolę. Bet Prancūzijos prezidentas Fransua Olandas (Francois Hollande) į savo šalį iš milijono įsileido tik vieną tūkstantį pabėgėlių.

E.KLUMBYŠ: Artėja Prancūzijos prezidento rinkimai, po metų bus labai įdomu pamatyti Marin Le Pen (Marine Le Pen) situaciją. Ir jeigu F.Olandas būtų tą pabėgėlių įsileidęs ne vieną tūkstantį, o 20 tūkst., tai būtų M.Le Pen pergalė. Jis bijo šito dalyko.

G.JAKAVONIS: Tai ką daryti Lietuvai?

K.STOŠKUS: Labai sunkus žaidimas Lietuvos politikams, net jeigu jie būtų labai atsakingi, sąžiningi ir pareigingi. Bet taip nėra.

Reikia padaryti dalyvaujamąją demokratiją, bet procesai juda visai priešingu keliu. Tai irgi padėtų formuoti savimone, nuolatos tikrinti piliečių valią, kad nebūtų kokia staigmena.

Kai ką užmuša, nužudo, tai žino, kad reikia įsitraukti politikams. O kol nėra tokių kritiškų situacijų, visi ramiai gyvena, dirba sau uždarus žaidimėlius.

Svarbi ir valdžios paskirstymo funkcija. Man rodos, nekokrektiška, jeigu kiekvienas ministras kuria savo politiką. Kaip įmanoma tokioje valstybėje viską suderinti? Suvaiddinti, kad valdo, ji gali.

Iš pradžių reikėtų susitarti kabinetu, kur vyksta debatai. Ir kiekvieno ministro darbas tada būtų paveldimas.

O dabar šneki su ministru, sakai, kad jis to ar ano nenori. Tokia, sako, mūsų partijos programa. Vadinasi, kiekviena partija, jeigu čia ateina, turi savo programą, daugybę programų yra.

Reikėtų, kad tai virstų viena valstybinė programa. Valstybė kaip ir nebedirba. Vadinasi, reikia modifikuoti ir Seimą, kad būtų autoritetas, ir vykdomąją valdžią.

Reikia stiprinti ryšius su demokratine tauta. Negėdinti jos, kad ji turi nuomonę, ne piktnintis, kad ji nori referendumo, o padėti tuos referendumus rengti, kad ji atsivertų. Bet niekas nenori, kad tauta atsivertų, nes, sako, mes viską žinome. Tai yra išsprendžiami dalykai. Bet reikia šiek tiek solidarumo.

Parengė Janina PELECKIENE

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje w.w.suzalgiriu.lt